

Valtuustokysymys eläkeläisten aktivoinnin tavoite ja sen vaatimat tila- yms. ratkaisut

Lähtökohtana valtuuston päätökset

Espoon talousarvio-2025 neuvottelujen tuloksena valtuusto teki eläkeläisten/seniorien tilaratkaisun tekoon kohdistuvat seuraavat päätökset:

- ”Espoon eläkeläisten toiminnasta saadut kokemukset edellyttävät aktivoivia ratkaisuja, jotka kohdentuvat suoraan eläkeläisiin ja joiden suunnittelu ja toteutus on syytä tehdä kaupungin eri yksiköiden, LUVN:n ja eläkeläisjärjestöjen yhteistyönä. Valmistelu hoidetaan siten, että eläkeläisten mahdollisuudet kokoontua ja käyttää Espoossa olevia tiloja pyritään turvaamaan.”
- ”Kaupunginjohtajan käyttömenoista kohdistetaan järjestöavustuksiin, osa järjestöavustuksista varataan seniorijärjestötoiminnan tilojen vuokra-avustuksiin, 0,25 Me.”

Tämän valtuustokysymyksen tarkoitus

Jotta kaupunki ja LUVN-hyvinvointialue laativat yhdessä valtuuston päätösten toteuttamiseen tarvittavan toimenpideohjelman ja käynnistävät sen toteuttamisen, olemme kirjoittaneet tähän valtuustokysymykseen faktoja ja jo tehtyjä linjauksia. Näin valmisteltavat vastaukset voivat keskittyä toimenpiteisiin, joilla valmistelu saadaan etenemään.

Tarvitaan systeminen valmistelu

Tätä aihepiiriä eli eläkeläisten aktivointia ja useiden prosessien uudistamista sekä näiden vaatimia tilaratkaisuja olemme käsitelleet useissa luottamus- ja virkahenkilöiden keskusteluissa jo vuosien ajan. Ja aihetta on käsitelty paljon myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella. Myös Espoon vanhusneuvosto on tehnyt paljon esityksiä. Näissä yhteyksissä olemme päättäjinä puhuneet usein myös esim. vapaaehtoistyön laajuudesta ja merkityksestä sekä seniorineuvoloista. Ja näitä keskusteluja on kytketty niin Elä ja Asu -konseptin luontiin ja käyttöönottoon kuin SOTE-uudistukseen osana ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa ja pienten terveysongelmien ratkaisemista kevyemmillä toimilla. Nyt tarvitaan tarkempaa ideointia ja valmistelua, jotta eri toimijat etenevät osana systeemistä prosessia.

Senioriväestön määrä, sen kasvu Espoossa ja järjestöt

Espoon väestö on 50 vuoden aikana noin kolmikertaistunut nykyiseen noin 320 000 asukkaaseen. Samaan aikaan yli 65-vuotiaiden määrä on lähes 10-kertaistunut ylittäen tänä vuonna 50 000 espoolaisen rajan. Tämän vanhusväestön määrän kasvu on lisääntynyt viime vuosina erittäin nopeasti: viimeksi kuluneiden 20 vuoden aikana yli 65-vuotiaiden määrä on lisääntynyt reilulla tuhannella vuosittain. Tämän senioriväestön määrä jakaantuu kohtalaisen tasan suurimmille suuralueille. Osa vanhusväestöstä toimii järjestöissä ja toteuttaa arvokasta toimintaa: Espoon Eläkeläisten Keskusliitto ry ja sen 15 yhdistystä edustavat 6 000 jäsentä. Nämä yhdistykset järjestävät jäsenilleen paljon monipuolista toimintaa. Nämä haluavat toimia yhteistyössä kunnan kanssa eläkeläisten toimintaedellytysten parantamiseksi ja senioriväestön omatoimisuuden aktivoimiseksi. Myös järjestöjen esittämä tahto on vahva: tarvitaan yhteinen suunnitelma tulevaan.

LUVN:n tilaratkaisut ja todettu tarve senioriväestön ratkaisuihin

Hyvinvointialueen toimitilaohjelma käsittää palvelustrategian, palvelujen verkoston kehittämisen strategisten linjaukset ja investointisuunnitelman toimeenpanon. Tässä on hyvin todettu strategiset periaatteet, joissa nousevat esille mm. seuraavat: toimitilahankinnan lähtökohtana on palvelutuotannon tarve sekä tilahankinnan taustalla on palvelutuotannon kokonaissuunnitelma ja kokonaistaloudellinen tarkastelu. LUVN-tilasuunnitelma käsittää myös vanhenevaan väestöön kohdistuvia haasteita ja suunnitelmia. Senioriväestöä koskevan tarkastelun laadinta on kuitenkin vielä kesken. Tilasuunnitelma sisältää esim. Etelä-Espooseen ikääntyvien asumisyksikön (vuoteen 2030 mennessä 53 ympärivuorokautisen palveluasumisen sekä 105 yhteisöllisen asumisen paikkaa, investointivaraus 15-30 m€). Lisäksi valmistelussa etenevät mm. Leppävaaran terveysasema ja perhekeskus (investointivaraus 30-50 m€) sekä Tapiolan terveysasema

(investointivaraus 30-50 m€), joiden osana voidaan ratkaista osa senioriväestön palvelutarpeesta. LUVN-hallinnon linjauksissa ja päätöksissä nousevat hyvin esille myös eläkeläisjärjestöjen toimitilojen tukeminen, jota luvataan selvittää hyvinvointialueen tilakannan tarkastelun yhteydessä.

Seniorikeskuksen malli

Tilat ovat kuitenkin vain osa aktivointi- ja palveluratkaisua. Käytämme seuraavassa käsitettä terveysasema kuvaamaan LUVN:n terveys- ja sairaalapalveluja ja käsitettä seniorikeskus kuvaamaan vanhenevan väestön toimintatilaa. Espoo-tarinan mukaan kaupunki toimii yhteisönä, mikä merkitsee alustakehityksen edelläkävijyyttä. Systeemisessä tarkastelussa on syytä käydä läpi ja syventää mm. seuraavia periaatteita:

- a) Seniorikeskus on kohtaamispaikka, joka tarjoaa yhdessäoloa ja yhdessä tekemistä, viriketoimintaa sekä kohdennettuja palveluja. Saman katon alle kannattaa koota monia aktiviteetteja ja toisiaan tukevia palveluja – julkisia ja yksityisiä – joiden tukemana eläkeläiset voivat toteuttaa itselle luontevia aktiviteetteja sen sijaan, että jäävät passiivisesti kotiin.
- b) Tämä järjestely tarjoaa ikääntyneille matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistäviä palveluja, joita liian moni yksin tai kaksin ikääntyneenä asuvista ei osaa tai halua hankkia, vaan joutuu passivoituvaan kierteeseen.
- c) Tavoitteena on luoda senioritalon ja sen puitteissa toimivan seniorineuvonnan malli, joka osoittaa mihin suuntaan kannattaa edetä. Tämän laadinnassa on luonnollisesti tehtävä tarvittavat vaikuttavuus- sekä kustannus/hyötylaskelmat.
- d) Tavoitteena on oltava myös purkaa merkittävästi terveysasemilla olevaa ikääntyneiden palveluruuhkaa sekä kokeilla tapoja, joilla optimoidaan eri palvelujen ja hoitojen prosessointia, kuten ihmisen itsensä ja hänen läheistensä roolit sekä seniorikeskukseen sijoittuvilta eri toimijoilta saatavat palvelut ja terveysasemien palvelut.

Kysymykset

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme kaupunginhallituksen vastattavaksi seuraavat kysymykset:

1. Onko kaupunginhallitus valmis edistämään tarvittavaa kaikkien tahojen kanssa yhdessä laadittavaa etenemissuunnitelmaa siten, että tämän valtuustokysymyksen mukaisiin tavoitteisiin edetään kokeilujen kautta: pilotoiden, testaten, tehden nopeasti protoversioita ja skaalaten tuloksia muillekin?
2. Voidaanko tähän edetä siten, että LUVN ja Espoo ovat edelläkävijöitä avaamassa polkuja vanhenevan väestön aktiivipalvelujen toteuttamisessa ja että tämä kytketään LUVN:n kehystoimintaan, kuten uusien terveysasemien suunnitteluun, omalääkärikokeiluun ja digipalveluihin ja terveysasemien prosessien uudistamiseen?
3. Voidaanko tähän edetä ratkaisten akuutit tilaongelmat nopeasti ainakin muutamiksi vuosiksi tekemällä pikaisesti tarvearvot ja suunnitelmat, kuten auki oleva Tapiolan eläkeläisten tilakysymys? Ja voisivatko Matinkatu 1 tilat olla yksi luonteva askel toimintamallin laadinnassa ja kokeilussa?

Allekirjoitukset Markku Markkula

Laiho Mia

Sammallahti Tere

Kilpijoki Kerttu-Liisa

Järvinen Hannu

Värmälä Johanna

Elo Simon

Aaltonen Juri

Särkijärvi Jouni J.

Kemppi-Virtanen Pirjo

Juvonen Arja

Karimäki Johanna

Kerola Hannele

Järvenpää Kaarina

Sistonen Markku

Halkosaari Tommi

Uotila Kari

Stenvall Nora

Portin Anders

Partanen Henna

Laakso Ville

Vehmanen Emma-Stina

Båsk Gustav

Puntila Päivi

Viljakainen Paula

Räf Marika

Lindholm Julia

Hertell Sirpa

Juuti Sini

Cederlöf Karin

Marttila Helena

Ali Habiba

Hellström Martti

Kauma Pia

Vanhanen Joel

Ruoho Veera

Kling Eero

Alaviiri Kaisa

Ülle Auli

Kurri Vanessa

Hopsu Inka

Elo Tiina

Nores Mia